

Kort sagt

Svalbard-
bom

Aftenpostens artikkel om smeltende isbreer på Svalbard viser alvoret for utslipp av metan på en god måte, men bommer på sentrale punkter.

Det hevdes at undersøkelsene anslår at grunnvannet under breene på Svalbard inneholder og slipper ut omtrent 600.000 ganger mer metan enn vann som er eksponert for overflaten. Nei, forskerne skriver i tidsskriftet Nature Geoscience at det er opp til 600.000 ganger. Dette er ikke et gjennomsnitt, men den mest ekstreme av 118 målinger til sammen. Snittet ble ca. 4000. Det siste rimer med totalen for utslippene fra hele øygruppen som forskergruppen har beregnet. Denne reelle summen av utslipp sammenlignes i det amerikanske magasinet Wired av Gabrielle Kleber, lederen for rapporten, med metanutslipp fra 30.000 kyr. Det var bra for å vise størrelsesforholdet her.

For de norske kyrne blir tallet 15.000 kyr. Men er ikke det ganske høyt også, da? Vi kan gjøre sammenligningen litt bedre: det er ca. 300.000 kyr i Norge, ca. 800.000 storfe totalt. Klimakrisen er alvorlig nok, pressen trenger ikke gjøre den verre enn den er.

Tore Killingland

Klimarådgiver, TK Energy

Nytt opptakssystem nå!

Opptakssystemet til høyere utdanning i Norge er urettferdig. Det baserer seg nesten kun på studiepoeng. Her har Norge noe å lære fra opptakssystemene i andre land, som USA. Der er det en rekke faktorer som påvirker om man kommer inn, utenom bare tall.

Om det også var sånn i Norge, kunne man fått vise studiestedene et mer helhetlig bilde av seg selv og hvorfor akkurat du skal inn på det studiet.

Om vi hadde hatt flere faktorer som påvirket opptaket, hadde vi fått et mye mer rettferdig system. Studenter er mer enn tall, og vi bør få muligheten til å vise det.

Maritha Løken

Kommende student og leder, Romsdal Unge Høyre

Meninger
Habilitetstrøbbel

Statsminister Jonas Gahr Støre (Ap) kan gjenopprette tilliten, mener innleggsforfatterne. Bildet er fra pressekonferansen etter kulturminister Anette Trettebergstuen (Ap) avgang. Foto: Olav Olsen

Debatt

Dag Idar Tryggestad og Ina Lindahl Nyrud
Leder, Norsk Journalistlag

Det trengs åpne
og søkbare
digitale registre

Statsminister Jonas Gahr Støre (Ap) har varslet en gjennomgang av habilitetsreglene. Han kan starte med å ta frem en ni år gammel bestilling fra Stortinget om mer åpenhet rundt politikernes gjøremål.

«Det er en viktig diskusjon, og jeg er åpen for innspill», uttalte Støre til E24, som avslørte daværende høyere utdanningsminister Ola Borten Moes (Sp) aksjekjøp.

Om det norske folk skal gjenopprette tilliten til at det offentlige fatter upartiske beslutninger, upåvirket av private interesser, er vårt innspill: større åpenhet.

Det trengs åpne og søkbare digitale registre. Tydeligere krav om hvordan opplysninger om private interesser skal registreres, kan sikre innbyggerne full åpenhet om makt- og eierforholdene hos dem som styrer landet. Det vil øke folkets tillit til at det offentlige opptrer objektivt, saklig og nøytralt.

Åpenhet omkring økonomiske interesser og verv vil bidra til å gjøre det enklere

å vurdere hvorvidt det foreligger inhabilitet- eller interessekonflikter. Det må sikres en så sterk innsynsrett at enhver raskt kan vite om en sak er behandlet på korrekt måte.

Ni år gammel bestilling. Det er ni år siden Stortinget ba om to digitale eierskapsregistre: aksjonær- og rettighetshaverregisteret.

Registrene skal kunne vise alle transaksjoner, bindinger og dobbeltroller i norsk nærings- og finansliv, men ennå har ikke regjeringen fått disse på plass.

Tilgang til aksjeopplysninger skjer i dag ved at Skatteetaten årlig gir ut et uttrekk fra sitt aksjonærregister. Derfor må journalister som ønsker oppdatert informasjon om aksjeeierskap, henvende seg til det enkelte selskap for å be om innsyn i oppdatert aksjeeierbok.

Samles aksjonærinformasjonen i en søkbare elektronisk registreringstjeneste, der dataene oppdateres i sanntid, reduseres muligheten for feilkilder.

Et rettighetshaverregister skal vise hvilke fysiske personer som i siste instans eier eller kontrollerer selskaper. Registeret bygger på et regelverk som er vedtatt av Stortinget, men ennå ikke iverksatt.

Her heter det at innsyn kun skal sikres for eierskap over 25 prosent. Det innebærer at det innføres et smutthull i den demokratiske kontrollfunksjonen. At de som styrer landet har eierinteresser i et selskap, er av allmenn interesse, selv om prosentandelen er under 25.

Frivillig registrering må bort. Moe registrerte sine kjøp av aksjer i Kongsberg Gruppen i Stortingets register om økonomiske interesser og verv. Registreringsplikten er obligatorisk for regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter, men E24s journalistikk viser at ordningen har en rekke svakheter.

For resten av statssystemet er imidlertid slik registrering frivillig. I dag er reglene slik at offentlige virksomheter som har lyst, skal fortelle det norske folk hvilke private interesser deres ansatte har. Denne informasjonen bør samles i et åpent og søkbart register. Statssekretærer og politiske rådgivere bør inkluderes i ordningen.

Bedre journalføring. Kunnskapsminister Tonje Brenna (Ap) glemte noen viktige tekstmeldinger. Habilitetsproblemer ble senere offentlig kjent. Meldingene burde vært journalført.

Regjeringens lovforslag om å fjerne alle spor av såkalte organinterne dokumenter fra postlister og dokumentoversikter, må stanses. Dette er dokumenter som er utarbeidet av organet selv, og som sirkulerer internt i for eksempel et departement eller et direktorat. Å lese organinterne dokumenter kan gi tilgang til opplysninger som ofte er en pålitelig primærkilde for å kontrollere det offentlige saksbehandling.

Regjeringens planer om å gjennomgå habilitetsreglene er et skritt i riktig retning. Likevel er det avgjørende at tiltakene som iverksettes, går langt nok. Det er på tide å løfte frem igjen Jens Stoltenbergs (Ap) ord fra 22. juli-talen i 2011: «Mer åpenhet, mer demokrati.»